

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 48/2014-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2015 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka (sudca spravodajca), Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika v konaní o prijatej sťažnosti P. G., zastúpeného advokátom JUDr. Dorianom Mereššom, Žriedlová 10, Košice, za účasti M. K., zvolenej starostky obce Výrava, T. D., S. G., M. H., L. K. a M. F., všetci bytom Výrava, zvolených poslancov Obecného zastupiteľstva obce Výrava, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Výrava a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Výrava konaných 15. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Návrh na vyhlásenie volieb starostu obce a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Výrava konaných 15. novembra 2014 za neplatné z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2014 osobne doručená sťažnosť P. G. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s § 59 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Výrava a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Výrava konaných 15. novembra 2014 (ďalej aj „napadnuté voľby“).

2. Sťažovateľ kandidoval v napadnutých voľbách na starostu obce i poslanca Obecného zastupiteľstva obce Výrava (ďalej aj „obecné zastupiteľstvo“). Zvolenou starostkou obce sa stala M. K. (ďalej len „odporkyňa“), ktorá získala vo voľbách 95 hlasov, sťažovateľ získal 39 hlasov. Rozdiel platných hlasov medzi sťažovateľom a odporkyňou je 56 hlasov. Do obecného zastupiteľstva boli zvolení T. D. (66 hlasov), S. G. (65 hlasov), M. H. (63 hlasov), L. K. (60 hlasov) a M. F. (56 hlasov). Sťažovateľ získal vo voľbách do obecného zastupiteľstva 45 hlasov, rozdiel platných hlasov medzi v poradí posledným zvoleným členom obecného zastupiteľstva a sťažovateľom je 11 hlasov. Sťažovateľ je osobou oprávnenou na podanie sťažnosti, pretože vo voľbách získal viac ako 10 % hlasov voličov, tak vo voľbách na starostu obce, ako aj poslanca obecného zastupiteľstva.

3. Sťažovateľ namieta viaceré skutočnosti, ktoré znamenajú intenzívne porušenie volebných zákonov, existuje medzi nimi príčinný vzťah a ktoré podľa neho odôvodňujú záver o inom výsledku napádaných volieb, než aký bol vyhlásený.

Za skutočnosti, ktoré mali zásadný vplyv na výsledok volieb, sťažovateľ označil:

- príbuzenské vzťahy členov volebnej komisie k odporkyňi,
- voľby voličov – obyvateľov Zariadenia pre seniorov a Domova sociálnych služieb RADOSŤ vo Výrave (ďalej len „zariadenie pre seniorov“) do prenosnej schránky za účasti členov volebnej komisie, ako aj kandidátov na poslancov

obecného zastupiteľstva M. F. a T. D. a ich aktívnu účasť pri krúžkovaní hlasovacích lístkov pre nevládných občanov,

- hromadné prihlasovanie občanov (v počte 45) na trvalý pobyt v obci v období krátko pred voľbami (od 9. októbra 2014 do konania volieb do miestnej samosprávy).

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, ktorým voľby starostu obce a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Výrava konané 15. novembra 2014 vyhlási za neplatné.

4. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 48/2014-17 zo 17. decembra 2014 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

II.

5. Ústavný súd vyzval 11. decembra 2014 Obecný úrad Výrava na predloženie kompletnej volebnej dokumentácie z volieb starostu obce a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Výrava konaných 15. novembra 2014 a zvolenú starostku obce M. K. (protikandidátku sťažovateľa) na vyjadrenie k sťažnosti. Toho istého dňa vyzval riaditeľku sociálneho zariadenia pre seniorov na zodpovedanie otázok týkajúcich sa volieb voličov sociálneho zariadenia pre seniorov do prenosnej urny.

Obecný úrad Výrava (jeho zástupca) 22. decembra 2014 osobne na ústavný súd doručil volebnú dokumentáciu z napadnutých volieb, ktorá obsahovala

- kompletnú volebnú dokumentáciu zabalenú a zapečatenú v škatuli s názvom „Komunálne voľby 2014“,
- spisové dosky „Komunálne voľby 2014“, v ktorých sa nachádza dokumentácia súvisiaca s uskutočnenými voľbami,
- oznámenie o zložení miestnej volebnej komisie s uvedením funkcie, mena a adresy,
- zoznam poslancov zvolených do obecného zastupiteľstva s uvedením adries,

- zoznam a prihlasovacie listky občanov prihlásených na trvalý pobyt v obci za obdobie od 9. októbra 2014 do 15. novembra 2014,
- vyjadrenie zvolenej starostky obce M. K. k sťažnosti sťažovateľa.

Zvolená starostka obce M. K. vo svojom vyjadrení k sťažnosti uviedla, že miestna volebná komisia bola kreovaná politickými stranami v zmysle § 14 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“), doklady o čom tvorili prílohu volebnej dokumentácie. K namietaným príbuzenským vzťahom uviedla, že ona sama, ako aj ďalší kandidáti na poslancov i starostu majú v obci svojich príbuzných, ktorí pôsobili v miestnej volebnej komisii, rozhodujúce však bolo kreovanie volebnej komisie v súlade so zákonom o voľbách. K hlasovaniu mimo volebnej miestnosti svoje vyjadrenie nepodala, pretože pri ňom nebola prítomná, a poukázala na skutočnosť, že z hlasovania bola členkami komisie spísaná zápisnica, ktorá tvorí súčasť volebnej dokumentácie predloženej ústavnému súdu. K namietanému hromadnému prihlasovaniu občanov na trvalý pobyt v obci v čase krátko pred konaním volieb uviedla, že skutočnosti uvádzané sťažovateľom sa nezakladajú na pravde, o čom svedčí predložený zoznam voličov aktualizovaný k 18. októbru 2014, v ktorom bolo zapísaných 150 voličov. Za obdobie od 9. októbra 2014 do 15. novembra 2014 bolo na trvalý pobyt v obci (vrátane sociálneho zariadenia pre seniorov) prihlásených 22 osôb (čo preukazuje originálmi hlásení na trvalý pobyt), a nie 45, ako to uvádza sťažovateľ v sťažnosti. Starostka obce poukázala aj na skutočnosť, že okrem sťažnosti podanej ústavnému súdu podal sťažovateľ prostredníctvom svojho advokáta aj trestné oznámenie na jej osobu na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Medzilaborciach (ďalej len „okresné riaditeľstvo“), na základe ktorého už k veci bola spolu s I. R. (pracovníčkou obecného úradu) vypočutá. Zvolená starostka vo svojom stanovisku uviedla, že nesúhlasí s názorom sťažovateľa a skutkovými okolnosťami opísanými v sťažnosti, a ústavnému súdu navrhuje, aby sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu odmietol.

6. Riaditeľka sociálneho zariadenia pre seniorov v odpovedi na výzvu ústavného súdu z 19. decembra 2014 uviedla, že 14 klientov zariadenia pre seniorov prejavilo záujem voliť, na základe čoho požiadala volebnú komisiu o umožnenie voľby do prenosnej

schránky. Reálne volilo 13 občanov zariadenia pre seniorov (1 osoba hospitalizovaná) podľa zoznamu, ktorý bol predložený ústavnému súdu. Voľby prebehli v miestnosti ošetrovne za účasti členiek volebnej komisie P. D., A. J. a S. Ž. Pri úprave hlasovacích lístkov podľa požiadaviek klientov a voľbe v zriadenej volebnej miestnosti pomáhali pracovníci zariadenia pre seniorov, dvaja imobilní klienti volili vo svojej izbe (v jednom prípade za asistencie riaditeľky zariadenia a v jednom prípade podľa rozhodnutia riaditeľky pri úprave lístka asistoval p. F.).

7. Dňa 9. januára 2015 vyzval ústavný súd poslancov zvolených do obecného zastupiteľstva T. D., S. G., M. H., L. K. a M. F., aby sa vyjadrili k volebnej sťažnosti sťažovateľa.

Dňa 22. januára 2015 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie poslankyne obecného zastupiteľstva L. K., ktorá k sťažnosti sťažovateľa uviedla, že ju navrhuje v celom rozsahu zamietnuť z dôvodu, že podľa jej názoru prebehli voľby v obci v súlade so zákonom o voľbách. Tvrdenia sťažovateľa o účelovom nahlasovaní občanov na trvalý pobyt si osobne preverovala a zistila, že sa nezakladajú na pravde. Sťažnosť je podľa jej názoru namierená proti starostke obce, ktorá za uplynulých osem rokov práce pre obec dosiahla dobré výsledky, na základe čoho jej občania dali mandát aj na nasledujúce funkčné obdobie. Uviedla, že sám sťažovateľ nepostupoval korektne vo volebnej kampani, v obci žije 3 roky a nemožno ho považovať za aktívneho pri presadzovaní záujmov obce.

Dňa 23. januára 2015 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie poslancov S. G. a M. H.

S. G. vo vyjadrení k sťažnosti uviedol, že sťažnosť sťažovateľa sa nezakladá na pravde. On sám si overil v evidencii občanov počet prihlásených občanov na trvalý pobyt v obci v období pred konaním volieb a zistil, že prihlásených bolo 21 občanov, nie 45, ako to uvádza sťažovateľ. Vo vyjadrení ďalej uvádza, že neexistuje dôkaz, ktorým by bolo možné preukázať, ako vo voľbách volili novoprihlásení obyvatelia obce. Je toho názoru, že

občania obce Výrava prejavili vo voľbách svoju slobodnú vôľu. Sťažnosť sťažovateľa navrhuje zamietnuť.

M. H. vo svojom vyjadrení uviedol, že tvrdenia sťažovateľa nemôže potvrdiť. Sám nebol svedkom žiadnej iniciatívy starostky na prihlasovanie občanov na trvalý pobyt a nie je mu známe, aby starostka delegovala do volebnej komisie svojich príbuzných. Uvedenú informáciu si overoval a zistil, že všetci členovia volebnej komisie boli delegovaní politickými stranami. Sťažnosť sťažovateľa navrhuje zamietnuť.

Dňa 26. januára 2015 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie M. F. k sťažnosti sťažovateľa, v ktorom uviedol, že T. D. nebol v sociálnom zariadení počas volieb do prenosnej urny prítomný. On sám v čase konania volieb v zariadení prítomný bol, denne navštevoval svoju matku, ktorej zdravotný stav sa výrazne zhoršoval (t. č. už nebohá). Po tom, ako prejavila záujem voliť, a po konfrontácii s riaditeľkou sociálneho zariadenia jej pomohol upraviť hlasovací lístok. Je toho názoru, že tým neporušil zákon, pretože asistenciu pri volebnom akte nesmie vykonávať iba člen volebnej komisie. Poukázal tiež na skutočnosť, že sťažovateľ a M. D. (švagar riaditeľky a hlavný manažér sociálneho zariadenia) by neboli získali dosiahnutý počet hlasov vo voľbách, ak by sama riaditeľka sociálneho zariadenia nebola dohliadala a asistovala pri voľbách klientov sociálneho zariadenia. K zápisu občanov na trvalý pobyt v obci uviedol, že tvrdenia sťažovateľa sú zavádzajúce, pretože v označenom období bolo na trvalý pobyt prihlásených 20 občanov, z toho 4 do sociálneho zariadenia a jeden maloletý. Menovaný sám nahliadol do evidencie prihlasovania na trvalý pobyt a zistil, že v roku 2014 bolo v obci prihlásených celkovo 35 osôb, ktoré splnili podmienky prihlásenia podľa zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hlásení pobytu“), zároveň vyjadril počudovanie na tým, odkiaľ sťažovateľ berie istotu, že voliči prihlásení na trvalý pobyt pred voľbami volili iba odporkyňu, a nie jeho.

Dňa 4. februára 2015 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie T. D. k sťažnosti sťažovateľa, v ktorom uviedol, že sťažovateľ označil príbuzenské väzby u štyroch členov

volebnej komisie, v komisii však pracovali aj ďalší šiesti členovia. Komisia bola kreovaná politickými stranami a hnutiami a žiadny z jej členov neuplatnil výhradu k priebehu volieb a zápisnicu podpísal. Zásadne poprel tvrdenia sťažovateľa, že bol prítomný v sociálnom zariadení pre seniorov pri voľbách do prenosnej urny. K prihlasovaniu obyvateľov na trvalý pobyt v obci uviedol, že sa o tejto skutočnosti informoval na obecnom úrade a nahliadol aj do evidencie obyvateľov a je toho názoru, že všetci prihlásení občania splnili podmienky stanovené zákonom o hlásení pobytu. Zároveň vyjadril počudovanie, na základe akých okolností sťažovateľ s istotou vyjadruje názor, že novo prihlásení obyvatelia obce volili v napadnutých voľbách odporkyňu. Ústavnému súdu navrhol, aby sťažnosť v celom rozsahu ako neopodstatnenú zamietol.

Jednotliví poslanci vo svojich vyjadreniach uvádzajú, že sťažovateľ je na trvalý pobyt v obci prihlásený od roku 2011, pri aktivitách obce sa neangažuje a vo voľbách jednoducho nezískal podporu, ktorá by mu zabezpečila funkciu starostu obce, resp. poslanca obecného zastupiteľstva.

8. Dňa 9. januára 2015 požiadal ústavný súd Obvodné oddelenie Policajného zboru v Medzilaborciach (ďalej len „obvodné oddelenie“) o predloženie správy o prešetrení trestného oznámenia sťažovateľa na M. K., príp. zaslanie aj iných dôkazov súvisiacich s volebnou sťažnosťou.

Dňa 22. januára 2015 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie obvodného oddelenia č. ORPZ-HE-OPP5-53/2015, v ktorom sa uvádza, že sťažovateľ obvodnému oddeleniu osobne oznámil, že kandidátka na starostku obce Výrava mala účelovo prihlásiť na trvalý pobyt v obci nových obyvateľov pre účely jej podpory vo voľbách. Trestné oznámenie bolo v skrátenej vyšetrovanej šetrené ako podozrenie z prečinu poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Uznesením ČVS: ORP-16/ML-HE-2015 z 5. januára 2015 obvodné oddelenie vec odmietlo, pretože bolo zistené, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania, keďže skutok nevykazuje znaky skutkovej podstaty prečinu poškodzovania cudzích práv podľa § 375 Trestného zákona a ani iného prečinu a priestupku.

III.

9. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 30 ods. 1 ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa čl. 64 ústavy základom územnej samosprávy je obec.

Podľa čl. 64a ústavy obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt.

Podľa čl. 69 ods. 1 ústavy orgánmi obce sú a) obecné zastupiteľstvo, b) starosta obce.

Podľa čl. 69 ods. 2 ústavy obecné zastupiteľstvo tvoria poslanci obecného zastupiteľstva. Poslancov volia na štvorročné obdobie obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt.

Podľa čl. 69 ods. 3 ústavy starostu obce volia obyvatelia obce, ktorý majú na jej území trvalý pobyt, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie.

Podľa § 1 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obecnom zriadení“) obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.

Podľa § 3 ods. 1 zákona o obecnom zriadení obyvateľom obce je osoba, ktorá má na území obce trvalý pobyt.

Podľa § 2 ods. 1 zákona o voľbách právo voliť do orgánov samosprávy obcí majú obyvatelia Slovenskej republiky, ktorí majú v obci trvalý pobyt a najneskôr v deň volieb dovŕšili 18 rokov veku.

IV.

10. Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým

následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07).

Základným interpretačným pravidlom výkladu zákonov, ktoré bližšie upravujú výkon všetkých politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a uplatňovanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Ustanovenie čl. 31 ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje a predurčuje spôsob formovania politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoj výraz predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 18/07 alebo PL. ÚS 82/07).

11. Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

12. Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa podľa judikatúry ústavného súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie volebného zákona, ktoré už samo osebe spochybňuje

výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 64/05, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 96/07). Dôležitým prvkom vo volebných veciach je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb.

13. Sťažovateľ, ktorý v napadnutých voľbách kandidoval na funkciu starostu obce, ako aj poslanca Obecného zastupiteľstva obce Výrava, vo svojej sťažnosti namieta nezákonnosť a neústavnosť volieb spočívajúcu predovšetkým v tom, že a) v miestnej volebnej komisii vytvorenej pre voľby konané 15. novembra 2014 boli zastúpení príbuzní úradujúcej starostky obce, b) krátko pred dátumom konania volieb došlo z iniciatívy úradujúcej starostky obce k hromadnému prihlasovaniu občanov na trvalý pobyt v obci, na základe ktorého v deň konania volieb bolo do zoznamu zapísaných 171 voličov (zvýšenie počtu voličov predstavuje podľa tvrdení sťažovateľa 45 osôb, čo znamená 35,71 % nárast voličskej základne v priebehu jedného mesiaca) a c) pri hlasovaní voličov do prenosnej volebnej schránky v sociálnom zariadení pre seniorov boli pri volebnom akte a priamo pri úprave hlasovacích lístkov prítomní aj kandidáti na poslancov miestneho zastupiteľstva M. F. a T. D.

14. Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru (PL. ÚS 7/07), podľa ktorej musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej sťažnosti, a to nezákonnosť spočívajúca v porušení zákonov týkajúcich sa volieb, vzťah medzi touto nezákonnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta a intenzita protizákonnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle.

S ohľadom na uvedené zásady ústavný súd v prerokúvanej sťažnosti skúmal, či skutočnosti namietané sťažovateľom, a to buď jednotlivo alebo spoločne, mohli vyvolať také porušenie ústavy a zákona o voľbách, ktoré by bolo spôsobilé v konečnom dôsledku reálne ovplyvniť výsledok napadnutých volieb starostu obce Výrava a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Výrava.

15. Vo vzťahu k namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb a výsledku volieb starostu a obecného zastupiteľstva po vykonanom dokazovaní a preverení volebnej dokumentácie vrátane prepočítania platných hlasov pre voľby starostu i poslancov obecného zastupiteľstva ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosti nie je možné vyhovieť, a preto ju zamietol.

15.1 K uplatnenej námietke sťažovateľa, že v miestnej volebnej komisii boli príbuzní zvolenej starostky, starostka vo svojom vyjadrení uvedenú skutočnosť nepoprela, zároveň však poukázala na to, že medzi jednotlivými kandidátmi v napadnutých voľbách a členmi volebnej komisie boli rôzne príbuzenské väzby, k čomu ústavný súd zaujíma stanovisko, že v žiadnej obci nemožno príbuzenské väzby vylúčiť. Pre posúdenie tejto námietky sťažovateľa je rozhodujúce, či volebná komisia bez ohľadu na príbuzenské väzby bola kreovaná v súlade so zákonom o voľbách a či náležite plnila úlohy zverené jej týmto zákonom. Ako to z vyjadrenia protikandidátky sťažovateľa a predloženej volebnej dokumentácie vyplýva, miestna volebná komisia bola kreovaná v súlade s vypracovaným „Harmonogramom organizačno-technického zabezpečenia volieb do orgánov samosprávy obcí v roku 2014“. Členov, resp. náhradníkov do miestnej volebnej komisie delegovali tieto politické strany alebo hnutia: Komunistická strana Slovenska (A. R.), Kresťansko-demokratické hnutie – KDĽ (S. Ž., resp. R. H.), Náš kraj (A. J.), NOVA (M. N.), Siet' (M. D.), Slovenská národná strana – SNS (V. N.), SMER – sociálna demokracia (H. K., resp. J. K. ml.), Strana demokratického Slovenska – SDS (J. N.), Strana občianskej ľavice – SOL' (M. J.) a Strana zelených (P. D.).

Ústavný súd konštatuje, že miestna volebná komisia vytvorená z predstaviteľov 10 politických strán a hnutí predstavuje širokospektrálne politické zastúpenie a vytvára záruku pre zabezpečenie demokratických volieb v obci i kontroly nad ich vykonaním. Sám sťažovateľ v sťažnosti na žiadne pochybenia volebnej komisie nepoukázal. Naopak, M. F. vo svojom vyjadrení uviedol, že sťažovateľ a M. D. (zvolený poslanec obecného zastupiteľstva, pozn.) – švagor riaditeľky sociálneho zariadenia svoje hlasy v napadnutých voľbách získali aj vďaka dozoru a asistencii riaditeľky pri voľbe klientov sociálneho zariadenia do prenosnej urny.

15.2 K druhej námietke sťažovateľa, že krátko pred dátumom konania volieb došlo z iniciatívy úradujúcej starostky obce k hromadnému prihlasovaniu občanov na trvalý pobyt v obci pre účely jej podpory vo voľbách, na základe ktorého v deň konania volieb bolo do zoznamu zapísaných 171 voličov (zvýšenie počtu voličov predstavuje podľa tvrdení sťažovateľa 45 osôb, čo znamená 35,71 % nárast voličskej základne v priebehu jedného mesiaca), odporkyňa vo svojom vyjadrení uviedla, že tvrdenia sťažovateľa sa nezakladajú na pravde, k čomu ako dôkaz predložila kópiu stáleho zoznamu voličov vedeného obcou (aktualizovaného k 18. októbru 2014), v ktorom bolo zapísaných 150 voličov. Za obdobie od 9. októbra 2014 do 15. novembra 2014 bolo na trvalý pobyt v obci prihlásených celkovo 22 osôb. Všetci títo občania splnili zákonom č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov ustanovené podmienky na prihlásenie na trvalý pobyt. Odporkyňa poprela, že by vyvíjala nejakú aktivitu pri prihlasovaní občanov na trvalý pobyt. Uviedla, že každý z prihlásených občanov (s výnimkou občanov prihlásených do sociálneho zariadenia pre seniorov) vlastní v obci nehnuteľnosť alebo z obce pochádza. Na preukázanie uvedených tvrdení bol k vyjadreniu odporkyne pripojený zoznam prihlasovacích lístkov na trvalý pobyt v období od 9. októbra 2014 do 15. novembra 2014 v počte 22 osôb spolu s originálmi prihlasovacích lístkov.

Ústavný súd po preskúmaní uvedených lístkov zistil, že v jednom prípade išlo o maloleté dieťa nahlásené na trvalý pobyt (narodené 5. júna 2011 vo Veľkej Británii), 17 osôb bolo nahlásených na trvalý pobyt v rôznych nehnuteľnostiach obce a 4 občania boli nahlásení na trvalý pobyt do sociálneho zariadenia seniorov.

Neodôvodnenosť tvrdení sťažovateľa o účelovom prihlasovaní obyvateľov obce na trvalý pobyt zhodne potvrdili vo svojich vyjadreniach k sťažnosti aj zvolení poslanci obecného zastupiteľstva L. K., S. G., M. F. a T. D., ktorí sami nahliadli do evidencie obyvateľov a osobne si overili sťažovateľom tvrdené skutočnosti.

Pri vyhodnotení tejto námietky zoberal ústavný súd do úvahy aj skutočnosť, že sťažovateľ okrem volebnej sťažnosti podal trestné oznámenie na obvodné oddelenie Policajného zboru, v ktorom tvrdil, že kandidátka na starostu obce M. K. bezprostredne pred voľbami konanými 15. novembra 2014 účelovo prihlásila na trvalý pobyt v obci nových obyvateľov pre účely jej podpory vo voľbách a na základe tohto konania aj voľby vyhrala. Uvedené trestné oznámenie bolo skrátеныm vyšetrovaním šetrené ako podozrenie z prečinu poškodzovania cudzích práv podľa § 375ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Obvodné oddelenie Policajného zboru uznesením ČVS: ORP-16/ML-HE-2015 z 5. januára 2015 vec odmietlo, pretože uvedený skutok nevykazuje znaky skutkovej podstaty prečinu poškodzovania cudzích práv podľa § 375 Trestného zákona a ani iného prečinu a taktiež ani priestupku.

Ústavný súd sa vo volebných veciach už opakovane (PL. ÚS 110/07, PL. ÚS 119/07, PL. ÚS 69/2011) zaoberal uplatnenou námietkou účelového prihlasovania občanov na trvalý pobyt. Vo svojom rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 110/07 ustálil, že trvalý pobyt v obci ako ústavná a zákonná podmienka výkonu aktívneho volebného práva (ale i pasívneho volebného práva) pre voľby do obecného zastupiteľstva a voľby starostu obce nie je v právnej úprave ustanovená samoučelne. Sleduje totiž legitímny cieľ, aby orgány samosprávy obce mali právo voliť len obyvatelia obce, t. j. tí, ktorí v obci trvale žijú, a teda tvoria (relatívne) trvalú súčasť územného spoločenstva osôb, ktoré si prostredníctvom volieb do orgánov samosprávy obcí volí svojich zástupcov na ten účel, aby im zverilo na obdobie štyroch rokov podstatný rozsah svojho práva na výkon územnej samosprávy. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenal, že ide o cieľ, ktorý vychádza z podstaty územnej samosprávy ako ústavného princípu, ktorá je jednou zo základných hodnôt demokratického a právneho štátu (m. m. I. ÚS 55/00).

Kým v niektorých prípadoch v už označených rozhodnutiach bolo preukázané, že prihlasovanie občanov organizoval, resp. inicioval kandidát na starostu obce, k prihlasovaniu dochádzalo aj do objektov, ktoré neboli určené na trvalé bývanie a bez zámeru v obci trvale žiť, v danom prípade nebola zistená ani jedna z uvedených skutočností a ústavný súd považoval za náležite preukázané, že tvrdenia sťažovateľa v tejto námietke sú nepravdivé a v žiadnom prípade nemohli mať vplyv na zákonnosť a ústavnosť volieb.

15.3 Tretiu námietku, ktorú označil sťažovateľ za takú, ktorá mala vplyv na výsledok volieb, bola skutočnosť, že pri hlasovaní voličov do prenosnej volebnej schránky v sociálnom zariadení pre seniorov boli pri volebnom akte a priamo pri úprave hlasovacích lístkov prítomní aj kandidáti na poslancov miestneho zastupiteľstva M. F. a T. D. Z vyjadrenia riaditeľky sociálneho zariadenia pre seniorov vyplýva, že o voľbu do prenosnej schránky prejavilo záujem 14 občanov – klientov, reálne volilo 13 občanov (1 osoba bola v čase volieb hospitalizovaná). Voľby v sociálnom zariadení pre seniorov sa uskutočnili v priestoroch ošetrovne za účasti členov volebnej komisie a v prípade potreby aj za prítomnosti a asistencie zamestnanca zariadenia. Na izbe volili dvaja imobilní klienti, v jednom prípade pri voľbe asistovala riaditeľka zariadenia a v jednom prípade M. F.

M. F. vo svojom vyjadrení uviedol, že počas návštevy svojej matky – klientky sociálneho zariadenia asistoval (pre nepriaznivý zdravotný stav) pri jej voľbe do prenosnej urny. Vo všetkých ostatných prípadoch to bola riaditeľka sociálneho zariadenia, ktorá asistovala a dohliadala na priebeh volieb do prenosnej urny, čo sa podľa jeho tvrdenia mohlo prejaviť v podpore sťažovateľa a kandidujúceho M. D., príbuzného riaditeľky. Prítomnosť pri voľbách do prenosnej schránky zásadne poprel T. D., čo potvrdil aj M. F. a vo svojom vyjadrení nepriamo aj riaditeľka sociálneho zariadenia seniorov.

Ústavný súd uzavrel, že ani v prípade tretej uplatnenej námietky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by mohli mať zásadný vplyv na dosiahnutý výsledok volieb a v konečnom dôsledku aj na nezákonnosť a neústavnosť napadnutých volieb.

16. Nad rámec uvedených skutočností ústavný súd poznamenáva, že prepočítaním hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom na starostu obce bolo zistené, že zvolená kandidátka M. K. získala 96 platných hlasov (čo je o 1 hlas viac, ako sa uvádza v zápisnici o výsledku volieb) a sťažovateľ získal 38 platných hlasov (čo je o 1 hlas menej, ako sa uvádza v zápisnici o výsledku volieb). Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že odporkyňa kandidovala v komunálnych voľbách na starostu obce ako nezávislá kandidátka a jej kandidatúru podporilo petíciou 64 občanov obce. Sťažovateľ bol kandidátom politickej strany SIEŤ.

Ústavný súd prepočítal aj hlasy odovzdané pre jednotlivých kandidátov na poslancov miestneho zastupiteľstva, pričom zistil, že hlasy u všetkých zvolených kandidátov boli zistené správne a správne bolo stanovené aj ich poradie.

17. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2015